

NOTAT

MINISTERIET FOR FAMILIE-
OG FORBRUGERANLIGGENDER
Fødevarestyrelsen

KONTOR FOR DYREVELFÆRD,
KVALITET OG MARKEDSFØRING

7. april 2006
J.nr.: 2005-20-261-00447

Notat om GMO-sporbarhed til FEU, FLF og FMPU (Sporbarhed af genmodificerede organismer samt fødevarer og foder fremstillet heraf)

Indledning

Sporbarhed er i henhold til EU-fødevareforordningen defineret som muligheden for at kunne spore og følge en fødevare, et foder, et dyr, der anvendes i fødevareproduktionen, eller et stof, der er bestemt til, eller som kan forventes at blive tilsat en fødevare eller et foder gennem alle produktions-, tilvirknings- og distributionsled. For alle typer af fødevarer og foder, der markedsføres i Fællesskabet, gælder de generelle sporbarhedsregler i Fødevareforordningen. Ifølge EU-fødevareforordningens artikel 18, skal fødevare- og fodervirksomhederne sikre, at de kan spore oprindelsen af henholdsvis fødevarer og fødevareingredienser og foder og foderingredienser ét handelsled frem og ét tilbage i fødevarekæden. Disse regler gælder for alle typer af fødevarer og foder og vil kunne anvendes i tilfælde af, at der bliver behov for tilbagetrækning af fødevarer og foder. Således vil man i tilfælde af forurening af en fødevare eller foder med en ikke-godkendt GMO kunne tilbagetrække de pågældende partier fra markedet ved hjælp af de generelle systemer, virksomhederne har indført for at opfylde fødevareforordningens artikel 18.

I praksis fungerer sporbarhedsreglerne ved, at der til ethvert vareparti hører et eller flere følgedokumenter, som er forsynet med et identitetsmærke (f.eks. partiets nummer), som entydigt kæder dokumentet sammen med det pågældende parti.

De særlige GMO-sporbarhedsregler – generelt

For GMO-produkter gælder særlige yderligere sporbarhedsregler¹ udover de regler, der gælder for alle fødevarer og foder. GMO-sporbarhedsreglerne (EU-forordning nr. 1830/2003 om sporbarhed og mærkning af GMO) gælder for alle godkendte GMO'er, der markedsføres i henhold til fællesskabslovgivningen.

Ifølge reglerne er enhver, der markedsfører GMO-produkter i fællesskabet, forpligtet til at videregive oplysninger om varens GMO-indhold eller GMO-oprindelse til næste led i handelskæden.

Ifølge reglerne skal der altid videregives oplysninger om indhold af formeringsdygtige GMO'er, herunder den unikke kode for disse, uanset om det drejer sig om GMO'er til fødevarer- /foderbrug eller til anden anvendelse.

I praksis vil importører dog indhente oplysninger om de anvendte GMO'er for at sikre, at produkterne består af/er fremstillet af GMO'er som har opnået en EU-markedsføringsgodkendelse i henhold til reglerne herom i forordningen om GM fødevarer og foder. Af Fødevarestyrelsens vejledning om GM-fødevarer fremgår, at dette skal indgå som en del af virksomhedens egenkontrolprogram.

Såfremt virksomheden overtræder sine forpligtelser i henhold til GMO-reglerne eller Fødevarereforordningens artikel 18, kan kontrolmyndighederne straffe virksomheden ved bøde.

Tilbagetrækning af produkter

Efter Fødevarestyrelsens, Plantedirektoratets og Skov- og Naturstyrelsens opfattelse er de gældende regler om sporbarhed på de respektive myndigheders område tilstrækkelige til at sikre en eventuel tilbagetrækning af produkter fra markedet.

I forbindelse med markedsføring af produkter fremstillet af GMO'er (og som ikke indeholder formeringsdygtige GMO'er) skal der ikke medfølge oplysninger om den unikke kode for den eller de anvendte GMO'er. Virksomhederne skal ved deres egenkontrol sikre sig, at de produkter, de sælger, er fremstillet af en godkendt GMO. Derfor skal virksomheden have oplysninger om og kunne dokumentere overfor kontrolmyndighederne, at udgangsmaterialet var en godkendt GMO og således kunne dokumentere, hvilken GMO, der er tale om. For fødevarerområdet er situationen dog i øjeblikket hypotetisk, idet der ikke ifølge Fødevarestyrelsens oplysninger markedsføres fødevarer i Danmark, der er fremstillet af GMO.

¹ Fødevarer og foder, hvori der forekommer små mængder (under 0,9 %) utilsigtet eller teknisk uundgåeligt indhold af materiale fra en godkendt GMO, er dog ikke omfattet af mærknings- og sporbarhedskravene. Virksomheden skal kunne dokumentere, at den har bestrebt sig på at undgå forekomsten.

Krav om bedre styr på ikke-godkendte GMO'er.

Ikke-godkendte GMO'er må ikke markedsføres i EU.

Princippet i EU's fødevarer- og foderlovgivning er, at det er virksomhederne, der har ansvaret for, at de varer de markedsfører opfylder de gældende regler. Virksomheder i EU, der importerer varer fra tredjelande skal således sikre sig f.eks. vha. leverandørkontrakter og krav til sælgeren om at dokumentere f.eks. fravær af GMO, at de importerede varer opfylder EU's lovgivning. Disse principper er fastsat i EU's fødevarerforordning og kontrolforordning.

Behov for oplysninger om hvilke GMO'er, der markedsføres i tredjelande

Ved godkendelse af GMO'er til markedsføring i EU kræves det, at ansøgeren leverer en specifik analysemetode, som bliver testet (valideret) af EU's referencelaboratorium vedrørende GMO under ledelse af Kommissionens Fælles Forskningscenter.

Myndighederne i EU modtager derimod ikke oplysninger om, hvilke GMO'er, der markedsføres/udvikles i tredjelande. For at kunne kontrollere for indhold af ikke-EU-godkendte GMO'er og kunne sige, hvilken GMO, der præcis er tale om, kræves specifikke analysemetoder for den pågældende GMO. Problemstillingen drøftes i Codex-regi, hvor det fra EU's side er foreslået at undersøge muligheden for oprettelse af en international database over GMO'er.

Kommissionens Forskningscenter har oprettet en database med GMO-analysemetoder herunder metoder som stammer fra Codex listen. Adgang til databasen sker via centrets hjemmeside om bioteknologi og GMO (<http://biotech.jrc.it>). Databasen tilføjes løbende nye data, herunder også om ikke-godkendte GMO'er.